

Broedvogelmonitoring Waddengebied

■ In verschillende nieuwsbrieven is aandacht besteed aan broedvogelinventarisaties die door SOVON worden gecoördineerd in het Waddengebied. Deze passen in een internationaal kader. Hieronder wat meer over de organisatie erachter en enige resultaten.

Internationale samenwerking

Het internationale Waddengebied, van Den Helder tot Esbjerg, is een van de belangrijkste natuurgebieden van het noordelijk halfrond, maar staat desondanks aan velerlei bedreiging bloot. Om de natuurwaarden scherp in de gaten te houden, is het van belang om een aantal indicatorgroepen die iets zeggen over het leefmilieu, op de voet te volgen (monitoring). Omdat het Waddengebied tot verschillende landen behoort is internationale samenwerking noodzakelijk.

Eind jaren tachtig is het Common Wadden Sea Secretariat (CWSS) in het leven geroepen. De CWSS heeft als doel alle vormen van monitoring in het Waddengebied te bundelen en de organiserende partijen te ondersteunen bij internationaal overleg en gezamenlijke publicatie. In de CWSS,

zetelend in Wilhelmshaven (Duitsland), zijn Nederland, Nedersachsen, Schleswig-Holstein en Denemarken vertegenwoordigd. Een onafhankelijke groep van deskundigen heeft de supervisie over de voortgang en volledigheid van het monitoringwerk.

Binnen de CWSS bestaat een aparte groep die zich met vogels bezig houdt. NBLF, verantwoordelijk voor de Nederlandse inbreng in de CWSS, heeft SOVON (Rob Vogel) gevraagd ons land te vertegenwoordigen. De werkgroep houdt de voortgang van de projecten in de gaten en werkt aan gezamenlijke publicaties. Enkele leden bespreken op ad hoc basis methodologische aspecten.

Tot nu toe zijn vooral grote vorderingen gemaakt op het gebied van broedvogelmonitoring. In 1991 is de eerste vlakdekkende telling uitge-

voerd van 33 karakteristieke soorten. Deze telling wordt elke vijf jaar herhaald en geeft inzicht in grootschalige veranderingen in verspreiding en aantallen. Jaarlijks worden tellingen uitgevoerd van alle kolonievogels en worden referentiegebieden (steekproefgebieden in kenmerkende landschappen in het Waddengebied) onderzocht op alle broedvogels. In feite lijkt dit programma dus sterk op het broedvogelwerk dat door SOVON in Nederland georganiseerd wordt.

Enkele resultaten

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een internationale publicatie over de telling van 1991. Deze publicatie wordt in september ten doop gehouden.

Vooruitlopend op dit verslag kunnen alvast enige opvallende zaken genoemd worden. Van de Strandplevier blijkt minder dan 10% in het Nederlandse deel van de Waddenzee te broeden; veel grotere aantallen komen vooral in Schleswig-Holstein voor. De Steenloper is na jarenlange afwezigheid teruggekeerd als broedvogel (enkele paren) in het Deense deel van het gebied. Zegge en schrijve één paar Dwergmeeuwen is gevonden, in Nederland; toch een tegenvaller. Zwartkopmeeuwen beginnen vanuit het zuiden langzaam op te rukken (enkele paren, alleen in het Nederlandse Waddengebied) en Grote Mantelmeeuwen vanuit het noorden (6 paren in Denemarken en Schleswig-Holstein). Van de Lachstern zijn 28 broedparen gelokaliseerd, eigenlijk niet eens zo ver van ons af, in de monding van de Elbe.

Te zijner tijd zal uitgebreider worden stilgestaan bij de resultaten.

Nederlandse bijdrage

De integrale telling van 1991 is dankzij de inzet van velen uitstekend gelukt. In 1992 en 1993 zijn kolonievogels geteld en referentiegebieden geïnventariseerd. In overleg met terreinbeherende instanties zijn 18 referentiegebieden gekozen.

In 1994 wordt het veldwerk op dezelfde wijze aangepakt als voorgaande jaren. Bij de inventarisaties zijn vele vogelwerkgroepen, terreinbeherende instanties en individuele vogelaars betrokken. Het gaat in totaal om meer dan 100 personen.

Rob Vogel & Ben Koks

Broedvogels in 1991

Over de telling in 1991 is gerapporteerd door Lieuwe Dijkse en Michel Klemann in SOVON-rapport 1992-16.

In totaal werd ruim 30.000 ha onder de loep genomen, vooral duinen (30%), kwelders (22%), stranden en zandplaten (16%). Bij de inventarisatie werden alle soorten betrokken die een duidelijke voedselrelatie met het Waddengebied hebben of er anderszins als broedvogel aan gebonden zijn. Naast kolonievogels en eenden en steltlopers van het zoute milieu zijn enkele soorten geteld die in Nederland niet maar in de andere landen wel een dergelijke relatie hebben (bijv. Kievit, Grutto). Kokmeeuw, Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw waren de talrijkste kolonievogels. Het aantal Eidereenden viel tegen, een gevolg van een scherpe afname eind jaren tachtig. Deze bedroeg op Vlieland en Schiermonnikoog 55% vergeleken met medio jaren tachtig. De Scholekster was veruit de talrijkste steltloper en bereikte een dichtheid van bijna 50 paar per vierkante kilometer. Ook Kluut (vooral buitendijkse gronden van Friesland en Groningen) en Tureluur (enorme dichtheden in Dollard) waren talrijk in het Nederlandse Waddengebied.

Geïnteresseerden kunnen het rapport, zolang de voorraad strekt, bestellen door overmaking van f6,- op giro 2905988 t.v.v. SOVON, Beek-Ubbergen onder vermelding van Rapport 92-16, Waddengebied.

Tabel 1. Aantal broedparen in het Nederlandse Waddengebied van integraal getelde soorten.

Kolonievogels		Overige projectsoorten	
Aalscholver	30	Bergeend	2238
Lepelaar	217	Krakeend	271
Zwartkopmeeuw	2	Pijlstaart	4
Dwergmeeuw	1	Eidereend	3745
Kokmeeuw	67.314	Scholekster	13.807
Stormmeeuw	2496	Kluut	5540
Kl. Mantelmeeuw	13.585	Kleine Plevier	4
Zilvermeeuw	46.924	Bontbekplevier	121
Grote Stern	7751	Strandplevier	56
Visdief	4773	Kievit	1754
Noordse Stern	772	Kemphaan	46
Nd.Stern/Visdief	343	Grutto	980
Dwergstern	67	Wulp	639
		Tureluur	3351